

Narodowe Forum Muzyki

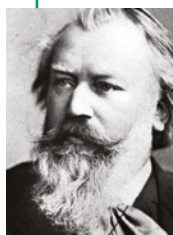
Przestrzeń dla piękna

09

stycznia 2020
czwartek
19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

Szalone skrzypce i muzyka świata

J. Brahms

J. Bihari

P. Sarasate

Roby Lakatos – skrzypce
Anna Wandtke – skrzypce
Jenő Lisztes – cymbały
Paweł Zagańczyk – akordeon
Kálmán Cséki – fortepian
Sebastian Wypych – kontrabas, kierownictwo artystyczne

Program:

Deux guitares – melodia ludowa

Michel Legrand (1932–2019) *Papa, Can You Hear Me*

Pablo Sarasate (1844–1908) *Melodie cygańskie* op. 20

Jerry Bock (1928–2010) suita z musicalu *Skrzypce na dachu*

János Bihari (1764–1827) / **Ivó Csámpai** (1899–1984) *Memory of Bihari*

Wiaczesław Siemionow (*1946) *Suita bułgarska*

Anghelus Dinicu (XIX w.) *Ciocârlia*

Ja vstretil vas – tradycyjna melodia rosyjska

Turkish Tango

Johannes Brahms (1833–1897) *Taniec węgierski* nr 5

Vladimir Cosma (*1940) *Le grand blond*

Vittorio Monti (1868–1922) *Czardasz*

Aranżacja utworów: Roby Lakatos wraz z zespołem

[90']

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości
oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Omówienie

Agata Adamczyk

Gdy w jednej z brukselskich restauracji Yehudi Menuhin po raz pierwszy usłyszał grę Robyego Lakatosa, był pod wielkim wrażeniem, a dla kariery cygańskiego skrzypka moment ten okazał się przełomowy. Wkrótce artysta zaczął występować w największych salach koncertowych Europy, Azji i Ameryki oraz współpracować z klasycznymi i jazzowymi muzykami, w tym z Vadimem Repinem, Maximem Vengerovem oraz Stéphane'em Grappellem, pianistką Marthą Argerich, śpiewaczką jidysz Myriam Fuks, a także z Herbiem Hancockiem, Quincyem Jonesem czy z takimi zespołami jak London Symphony Orchestra, Franz Liszt Chamber Orchestra i Vieuxtemps Quartet. Jak widać, Roby Lakatos to muzyk, którego niełatwo sklasyfikować. Potrafi być jednocześnie szalonym cygańskim skrzypkiem, klezmerem, nadzwyczajnym wirtuozem, a także kompozytorem i improwizującym jazzmanem. Z równą swobodą gra muzykę klasyczną i jazzową, co swoją rodzimą muzykę węgierskich Romów.

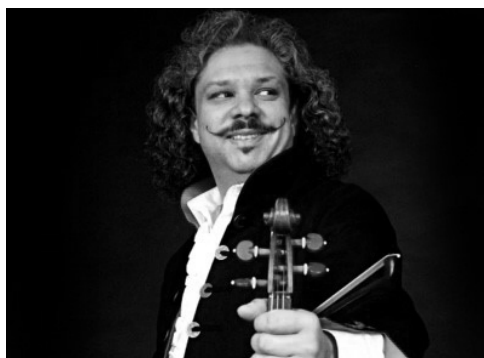
Roby Lakatos pochodzi z legendarnej dynastii skrzypków zapoczątkowanej przez Jánosa Biharięgo (zwanego cygańskim Paganinim), który cieszył się dużym uznaniem na dworze Habsburgów, a w 1814 r. występował na kongresie wiedeńskim. Uważa się, że to właśnie jego gra oraz kompozycje przyczyniły się do tego, że sztuką cygańską zainteresował się sam Ferenc Liszt.

Muzyka Romów przeniknęła nie tylko do kultury węgierskiej, lecz także rosyjskiej i hiszpańskiej. Bez względu na umiejscowienie geograficzne można wskazać pewne cechy wspólne tej muzyki, do których należą skala z charakterystycznymi interwałami sekundy zwiększonej oraz oryginalny styl wykonawczy przejawiający się w silnej ekspresji, improwizacji, stosowaniu ornamentów, rubato i zmian dynamicznych, a także w zmiennym tempie i rytmie oraz instrumentarium opierającym się przede wszystkim na skrzypcach i cymbałach.

Cechy te odnajdziemy zarówno w zaproponowanych na dzisiejszy wieczór kompozycjach, jak i w grze samego Robyego Lakatosa – artysty znanego nie tylko z niesamowitej techniki, lecz także z nieprzeciętnej charyzmy. W wykonaniu węgierskiego skrzypka i jego zespołu usłyszymy dzieła muzyki klasycznej, piosenki z musicali oraz utwory oparte na melodiach ludowych – wszystko w niezwykle oryginalnych aranżacjach samego Lakatosa oraz pozostałych członków grupy.

Do najpopularniejszych należą z pewnością dzieła kompozytorów XIX w. inspirowane kulturą romską. Wśród nich znalazły się *Melodie cygańskie* op. 20 (1878), z ognistym czardaszem w ostatniej części, autorstwa hiszpańskiego wirtuoza skrzypiec Pabla Sarasatego; żywiołowy *Taniec węgierski* nr 5 (1869) Johanna Brahmsa (w tej kompozycji główny temat nawiązuje z kolei do czardasza *Bártfai emlék* Béli Kélera), pochodzący z cyklu dwudziestu jeden utworów opartych na węgierskich motywach ludowych; a także powszechnie znany *Czardasz* (1904) włoskiego skrzypka Vittoria Montiego. Roby Lakatos w programie umieścił również dzieła mniej znane szerszej publiczności, jak *Suita bułgarska* wybitnego rosyjskiego akordeonisty Wiaczesława Siemionowa (w oryginalnie napisana na akordeon), *Ciocârlia* rumuńskiego artysty Angheluşa Dinicu oraz *Le grand blond* (1972) ze ścieżki dźwiękowej do filmu *Le grand blond avec une chaussure noire* w reżyserii Yvesa Roberta, autorstwa francusko-rumuńskiego skrzypka i kompozytora Vladimira Cosmy. Szczególnie miejsce w programie zajmuje kompozycja *Memory of Bihari*, stanowiąca rodzaj hołdu dla przodka Robyego Lakatosa.

W wykonaniu artystów usłyszymy także znajome melodie pochodzące z musicali *Skrzypek na dachu* (1964) z muzyką Jerry'ego Bocka, a także *Papa, Can You Hear Me* Michela Legrand'a, tj. piosenkę napisaną dla Barbry Streisand, która wystąpiła w tytułowej roli w *Yentl* (1983). Nie zabraknie również melodii ludowych, takich jak *Deux guitares* (z oryginalnym, acytrudnym pizzicato Robyego Lakatosa, imitującym grę na gitarze), rosyjskiej *Ja vstrelil vas* czy tanga z elementami muzyki tureckiej. Wieczór zapowiada się wyjątkowo tanecznie i ekscytująco.

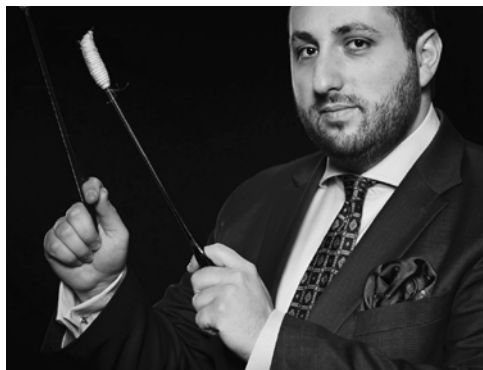

fot. archiwum artysty

Roby Lakatos

Cygański skrzypek, najwyższej klasy wirtuoz i artysta o niespotykanej wszechstronności stylistycznej. Urodził się w rodzinie z długimi muzycznymi tradycjami.

W wieku 9 lat rozpoczął karierę jako pierwszy skrzypek cygańskiej kapeli. W 1984 r. ukończył z wyróżnieniem Konserwatorium im. B. Bartóka w Budapeszcie. Ze swobodą gra zarówno klasykę, jak i jazz oraz rodzimą muzykę węgierskich Romów. To artysta, którego niepodobna zasuflakować – jest wspaniałym instrumentalistą, improwizatorem, kompozytorem i aranżerem; bywa nazywany „mistrzem XIX-wiecznej muzyki”, „cygańskim skrzypkiem”, „skrzypkiem diabła”, przy czym każde z tych określeń jest w pełni zasłużone. To muzyk uniwersalny, którego możliwości interpretacyjne wywodzą się z jego doświadczeń improwizatorskich i kompozytorskich. Klasyczne aranżacje tego artysty zostały wzmocnione energią węgierskiej muzyki cygańskiej przy jednoczesnym zachowaniu szacunku dla dorobku wielkich kompozytorów. Występował w największych salach koncertowych Europy, Azji i Ameryki. Współpracował z V. Repinem oraz S. Grappellim, jego muzykę uwielbiał Y. Menuhin. W 2004 r. wystąpił wraz z M. Vengerovem podczas słynnego koncertu *Genius of the Violin* z towarzyszeniem London Symphony Orchestra.

fol. archiwum artysty

Jenő Lisztes

Urodził się w 1968 r. w Budapeszcie w rodzinie o muzycznych tradycjach. W wieku zaledwie 4 lat rozpoczął naukę gry na cymbałach u Á. Szakály. Studiował muzykę klasyczną i cygańską u J. Sörösa. W wieku 12 lat wygrał Rácz Aladár Cimbalom Competition. Ukończył budapesztańskie konserwatorium. Jest koncertującym solistą i obecnie należy do najbardziej rozpoznawalnych cymbalistów na świecie. Występował na najważniejszych estradach, takich jak Carnegie Hall w Nowym Jorku, Musikverein w Wiedniu, Concertgebouw w Amsterdamie, Bozar w Brukseli oraz Pałac Sztuki w Budapeszcie. W 2012 r. został zaproszony do wykonania partii cymbałów podczas nagrania ścieżki dźwiękowej do hollywoodzkiego filmu *Sherlock Holmes: Gra cieni* z muzyką H. Zimmera.

fol. archiwum artystki

Anna Wandtke

Wybitna polska skrzypaczka – solistka i kameralistka, która koncertuje na całym świecie. Jest także pedagogiem; prowadzi klasę skrzypiec w Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku. Nagrała dwa solowe albumy: *Violin Soul* – album zawierający utwory z pogranicza klasyki i muzyki świata, do którego nagrania zaprosiła R. Lakatos, oraz *Wandtke Plays Polish* z muzyką polskich kompozytorów, na którym znalazło się pierwsze polskie nagranie *Duo concertante* K. Pendereckiego na skrzypce i kontrabas, zarejestrowane z S. Wypychem. Prowadzi autorskie warsztaty dla młodych artystów i festiwal Art & Business Concept, łączący światy sztuki i biznesu. Jest założycielką i prezesem Stowarzyszenia Humana Ars Musica. Prywatnie jest niezwykle aktywną osobą, szczęśliwą mamą trójki dzieci.

fol. archiwum artysty

Paweł Zagańczyk

Ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. S. Moniuszki w Gdańsku na Wydziale Instrumentalnym. Współpracował z licznymi orkiestrami i wieloma instytucjami. Jest pomysłodawcą, a od 2008 r. organizatorem cyklicznego projektu Gdańska

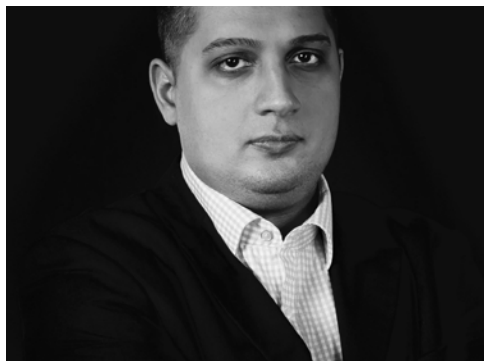
Sztuka Interpretacji Muzyki Akordeonowej XX i XXI w. W 2011 r. kapituła Pomorskiej Nagrody Artystycznej przyznała mu statuetkę Gryfa Pomorskiego oraz ogłosiła go „Pomorską nadzieją artystyczną 2010”. Zagańczyk jest laureatem ponad 20 ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów akordeonowych. Wykłada w gdańskiej Akademii Muzycznej, gdzie kształci kolejne generacje młodych artystów i zwraca uwagę na wiele istotnych zagadnień z dziedziny sztuki. Nagrał trzy solowe albumy z muzyką współczesną: *Tango* (2014), *Globulus* (2018), *Fall of Icarus* (2019) oraz wiele płyt z muzyką kameralną. W kręgu jego zainteresowań jest muzyka improwizowana, a także nowe kompozycje i eksperymenty, które ukazują szerokie spektrum akordeonu.

fot. archiwum artysty

Sebastian Wypych

Kontrabasista, solista, kompozytor, a także założyciel wielu zespołów, pomysłodawca i szef artystyczny licznych projektów. Wykłada w klasie kontrabasu na Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi. Jest pomysłodawcą i dyrektorem festiwalu Joli Bord de l'Art, Wistotrada Sztuki i Diaspora World Jewish Culture Festival. Artysta swobodnie balansuje na granicy klasyki, tanga, muzyki świata, muzyki orientu i improwizacji, potrafi łączyć różne stylistyki. Jest producentem swoich dwóch autorskich albumów z kontrabasem w roli głównej: *Directions* (muzyka świata) oraz *Polska enter*, na którym znalazły się dokonane przez niego opracowania polskich pieśni ludowych w wykonaniu tradycyjnych śpiewaków. Od 20 lat jest związany z tangiem, jest współzałożycielem Tangata Quintet oraz założycielem i szefem SawarS Tango Orquesta. Kieruje agencją artystyczną Best Art Concept. Prywatnie – podróżnik i żeglarz.

fot. archiwum artysty

Kálmán Cséki

Urodził się w Budapeszcie. Tam kształcił się w Szkole Muzycznej im. T. Aladára, a edukację kontynuował w Wiedniu. Kálmán Cséki junior jest synem Kálmána Csékiego seniora, grającego wcześniej z zespołem Robyego Lakatosa; aktualnie uczy on gry na fortepianie w Meksyku. Artysta jest niezwykle aktywnym i koncertującym pianistą oraz założycielem jazzowego Kalman Cseki Trio.

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Partner koncertu:

